

Standardy ochrony małoletnich w Stowarzyszeniu DIAKONIA Ruchu Światło-Życie Archidiecezji Lubelskiej

Naczelną zasadą wszystkich działań podejmowanych przez diakonie Ruchu Światło-Życie jest działanie na rzecz dobra powierzonych nam osób. Każda osoba dorosła, która w czasie realizacji swoich zadań ma kontakt z dziećmi i młodzieżą, traktuje ich z szacunkiem oraz uwzględnia ich potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie w Ruchu Światło-Życie przemocy w jakiegokolwiek formie lub przyzwalanie na przemoc. Realizując te cele, działamy w ramach obowiązującego prawa państwowego i kościelnego, przepisów wewnętrznych oraz swoich kompetencji. Niniejszy dokument nie dotyczy wspólnot i działań, w których uczestniczą wyłącznie osoby pełnoletnie, jednak im także należy się szacunek, poszanowanie ich potrzeb i ochrona przed przemocą w jakiegokolwiek formie.

Rozdział I

Objaśnienie terminów

1. *Organizatorem* jest Stowarzyszenie DIAKONIA Ruchu Światło-Życie Archidiecezji Lubelskiej.
2. *Zarządem* organizacji jest moderator diecezjalny wraz z Diecezjalną Diakonią Jedności.
3. *Osoby odpowiedzialne za Standardy* ochrony dzieci (zwane dalej *Standardami*) i *osoby odpowiedzialnej za przygotowanie personelu placówki lub organizatora do stosowania standardów* to trzyosobowy zespół, w skład którego wchodzi:
  - 3.1. Moderator diecezjalny,
  - 3.2. Dwie osoby świeckie (kobieta i mężczyzna) wybrane przez DDJ na kadencję odpowiadającą kadencji moderatora.
4. *Personelem, diakonią* lub *członkiem personelu* jest osoba zatrudniona, pełnoletni członek organizacji, wolontariusz, stażysta i każda inna osoba dorosła, która w czasie realizacji swoich zadań w Ruchu Światło-Życie ma kontakt z dziećmi znajdującymi się pod opieką organizacji. Są to zatem animatorzy, moderatorzy i odpowiedzialni Ruchu, pełniący posługę na rzecz dzieci, zarówno w czasie oaz wakacyjnych, jak i w czasie roku szkolnego oraz m.in. kucharki i kucharze, pielęgniarki i pielęgniarze i inne osoby zatrudniane w Ruchu oraz pełniące wolontariat, mające kontakt z dziećmi.
5. *Dzieckiem* (zamiennie: *małoletnim*) jest każda osoba do ukończenia 18. roku życia.
6. *Opiekunem* dziecka jest osoba uprawniona do reprezentacji dziecka, w szczególności jego rodzic lub opiekun prawny, a także rodzic zastępczy.
7. *Zgoda rodzica* dziecka oznacza zgodę co najmniej jednego z rodziców dziecka (opiekunów prawnych). Jednak w przypadku braku porozumienia między rodzicami dziecka należy poinformować rodziców o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny.
8. Przez *krzywdzenie* dziecka należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę dziecka przez jakąkolwiek osobę, w tym członka personelu organizacji lub zagrożenie dobra dziecka, w tym stosowanie wobec niego przemocy, rozumianej jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy.

Rozdział II

Standardy

9. *Standardy ochrony małoletnich w Stowarzyszeniu Diakonia Ruchu Światło-Życie w Archidiecezji Lubelskiej* obowiązują w działalności Ruchu Światło-Życie na szczeblu diecezjalnym
10. *Zarząd* organizacji zatwierdza *Standardy* i odpowiada za jej wdrażanie, upowszechnianie i okresową ewaluację.
11. *Zarząd* organizacji wybiera spośród członków Ruchu Światło-Życie dwie osoby świeckie (kobietę i mężczyznę), które wraz z moderatorem diecezjalnym będą bezpośrednio odpowiedzialne za wdrażanie, upowszechnianie, ewaluację i realizację *Standardów*. Osoby te są wybierane na kadencję trwającą tyle samo, co kadencja moderatora, z którym mają współpracować. Te trzy osoby odpowiedzialne za *Standardy* w dalszej części dokumentu zwane są *Zespołem*.
12. Do pracy w *Zespole* w miarę możliwości należy powołać osoby mające wykształcenie i doświadczenie w dziedzinach takich jak: pedagogika, psychologia, pomoc społeczna, interwencja kryzysowa, profilaktyka przemocy, seksuologia lub podobnych.
13. Do zadań *Zespołu* należy:
  - 13.1. Upowszechnianie *Standardów* poprzez troskę o to, by na stronie internetowej oraz w siedzibie organizacji były dostępne wszystkie potrzebne informacje, dokumenty i dane kontaktowe *Zespołu*, a także skrócona wersja *Standardów* zrozumiała dla dzieci.
  - 13.2. Prowadzenie rejestru osób dorosłych dopuszczonych do pracy z dziećmi i młodzieżą w organizacji oraz przechowywanie ich danych i wymaganych dokumentów zgodnie ze *Standardami* i z przepisami prawa w sprawie ochronie danych osobowych.
  - 13.3. Prowadzenie rejestru interwencji.
  - 13.4. Prowadzenie szkoleń i konsultacji oraz udostępnianie materiałów edukacyjnych dla personelu w tematach związanych z ochroną dzieci przed krzywdzeniem adekwatnie do potrzeb.
  - 13.5. Zgłaszanie zarządowi organizacji wniosków z prowadzonych interwencji oraz bieżącego monitorowania stanu realizacji *Standardów*.
  - 13.6. przegląd *Standardów* oraz – jeśli będzie taka potrzeba – rekomendowanie *Zarządowi* aktualizacji treści *Standardów* lub podjęcia innych działań na rzecz ochrony dzieci.
  - 13.7. Przyjmowanie zgłoszeń dot. krzywdzenia od dzieci i ich opiekunów.

Rozdział III **Personel**

14. Każda osoba pełnoletnia, która ma być dopuszczona w organizacji do kontaktu z dziećmi:
  - 14.1. zapoznaje się z *Standardami*,
  - 14.2. zapoznaje się z materiałem szkoleniowym on-line
  - 14.3. zdaje egzamin on-line oraz pobiera i drukuje zaświadczenie o pozytywnym wyniku egzaminu,
  - 14.4. podpisuje oświadczenie, które stanowi załącznik nr 1 do *Standardów*.
15. *Zespół*, dopuszczając osobę pełnoletnią do kontaktu z dziećmi w ramach organizacji:
  - 15.1. Odbiera i umieszcza w teczce personalnej ww. osoby dokumenty z pkt. 14.3. i 14.4.
  - 15.2. Uzyskuje o ww. osobie dane z Rejestru Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym oraz informacje z Krajowego Rejestru Karnego. Oba dokumenty umieszcza w teczce personalnej.
  - 15.3. W przypadku osoby, która przenosi się z diecezji do diecezji, odbiera i umieszcza w teczce także opinię poprzedniego moderatora diecezjalnego, w której wyraźnie zawarta jest rekomendacja dot. dopuszczenia / niedopuszczenia tej osoby do pracy z dziećmi.

- 15.4. W przypadku pozytywnego wyniku działań opisanych w powyższych podpunktach dokonuje wpisu do rejestru osób dorosłych dopuszczonych do pracy z małoletnimi w organizacji.
16. Personel ma obowiązek stosować się do zasad bezpiecznego kontaktu z małoletnimi.
17. W przypadku podejrzenia, że osoba dorosła stosuje przemoc wobec dziecka, zostaje niezwłocznie odsunięta od pracy z wszystkimi dziećmi do czasu wyjaśnienia sprawy. Należy postępować zgodnie z prawem państwowym i kościelnym oraz zapisami *Standardów*.

Rozdział IV

Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a personelem

18. Osoby, które w ramach swojej posługi w Ruchu Światło-Życie, mają kontakt z małoletnimi powinny kierować się następującymi zasadami:
  - 18.1. W komunikacji z dziećmi zachowuj cierpliwość i szacunek. Słuchaj uważnie dzieci i udzielaj im odpowiedzi adekwatnych do ich wieku i danej sytuacji.
  - 18.2. Buduj z podopiecznymi dobre, bezpieczne relacje i często zapewnij ich, że jeśli czują się niekomfortowo w jakiejś sytuacji lub potrzebują pomocy, mogą to zgłosić Tobie lub innej osobie dorosłej. W przypadku tego typu zgłoszeń, zachowuj się wobec dziecka życzliwie i zrób to, co możesz, by rozwiązać trudną sytuację.
  - 18.3. Szanuj prawo dziecka do prywatności. Jeśli konieczne jest odstępianie od zasady poufności, aby chronić dziecko, wyjaśnij mu to najszybciej jak to możliwe. Chronić dane dziecka i jego wizerunek.
  - 18.4. Traktuj podopiecznych równo bez względu na ich płeć, wygląd, sprawność i niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy, światopogląd, np. Unikaj faworyzowania kogokolwiek.
  - 18.5. Bierz pod uwagę, że istnieją sytuacje, w których fizyczny kontakt z dzieckiem może być stosowny i spełnia zasady bezpiecznego kontaktu: jest odpowiedzią na potrzeby dziecka w danym momencie, uwzględnia wiek dziecka, etap rozwojowy, płeć, kontekst kulturowy i sytuacyjny. Pamiętaj, że nie można jednak wyznaczyć uniwersalnej granicy stosowności każdego takiego kontaktu fizycznego, ponieważ zachowanie odpowiednie wobec jednego dziecka może być nieodpowiednie wobec innego. Kieruj się zawsze swoim racjonalnym osądem, słuchając, obserwując i odnotowując reakcję dziecka, pytając je o zgodę na kontakt fizyczny (np. przytulenie).
  - 18.6. Zachowaj szczególną ostrożność wobec dzieci, które doświadczyły przemocy i krzywdzenia bądź zaniedbania. Takie doświadczenia mogą czasem sprawić, że dziecko będzie dążyć do nawiązania niestosownych bądź nieadekwatnych fizycznych kontaktów z dorosłymi. W takich sytuacjach powinieneś reagować z wyczuciem, jednak stanowczo i pomóc dziecku zrozumieć znaczenie osobistych granic.
  - 18.7. W sytuacjach wymagających czynności pielęgnacyjnych i higienicznych wobec dziecka, ograniczaj je do niezbędnego minimum. Zadbaj tak, jak to będzie możliwe w danej sytuacji, o poszanowanie intymności, nietykalności cielesnej, samodzielności i sprawczości dziecka.
  - 18.8. Wszystkie ryzykowne i niejednoznaczne sytuacje, które obejmują np. zauroczenie dziecka przez członka personelu lub członka personelu przez dziecko, konieczność dłuższego przebywania z dzieckiem sam na sam, itp. niezwłocznie zgłaszaj do moderatorów, odpowiedzialnych lub innych członków kadry. Szczerść, przejrzystość i ujawnianie trudnych sytuacji jest właściwsze niż udawanie, że ich nie

- ma lub zatajanie prawdy. Zaleca się pisemne odnotowanie takiego faktu. Zawsze bądź przygotowany na wyjaśnienie swoich działań.
- 18.9. Jeśli jesteś świadkiem niewłaściwych zachowań innych osób, reaguj stanowczo, ale z wyczuciem, aby zachować godność osób zainteresowanych.
  - 18.10. Jeśli dowiadujesz się o krzywdzeniu dziecka lub podejrzewasz, że dziecko doświadcza krzywdzenia, postępuj zgodnie z procedurami opisanymi w *Standardach* i zadbaj o wsparcie dla siebie w czasie rozwiązywania tej trudnej sytuacji.
  19. Osobom, które w ramach swojej posługi w Ruchu Światło-Życie, mają kontakt z małoletnimi, nie wolno:
    - 19.1. Stosować jakiegokolwiek formy przemocy i kar cielesnych; zawstydząć, upokarzać, lekceważyć i obrażać dziecka; wykorzystywać wobec dziecka relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby).
    - 19.2. Bić, szturchać, popychać ani w jakikolwiek sposób naruszać integralności fizycznej dziecka.
    - 19.3. Krzyczeć na dziecko ani stosować przymusu fizycznego w sytuacji innej niż wynikająca z bezpośredniego zagrożenia zdrowia, życia lub bezpieczeństwa.
    - 19.4. Dotykać dziecka w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity, a także dotykać go w okolicach intymnych.
    - 19.5. Zachowywać się w obecności dzieci w sposób niestosowny. Obejmuje to: używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag, nawiązywanie w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej.
    - 19.6. Nawiązywać z dzieckiem jakichkolwiek relacji romantycznych lub seksualnych ani składać mu propozycji o nieodpowiednim charakterze. Obejmuje to także seksualne komentarze, żarty i gesty, również w rzeczywistości wirtualnej.
    - 19.7. Aranżować sytuacji, w których dochodzi do spotkań i/lub kontaktu fizycznego z dzieckiem: w tajemnicy, w zamkniętych lub odizolowanych miejscach, poza standardowymi godzinami zajęć (np. po ciszy nocnej na wyjeździe), za jakąkolwiek gratyfikacją lub wbrew woli dziecka.
    - 19.8. Spać z dziećmi w jednym łóżku lub w jednym pokoju sam na sam.
    - 19.9. Przymuszać do gier i zabaw, w których pojawia się kontakt fizyczny z innymi graczami lub uczestnikami zabawy, jeśli dziecko nie chce brać w nich udziału.
    - 19.10. Udostępniać dzieciom w jakiegokolwiek formie treści: zawierających sceny przemocy; erotycznych i pornograficznych; wątpliwych moralnie i dot. patologii społecznych, z którymi dzieci mogły się jeszcze nie spotkać. Obejmuje to używanie przez prowadzących słownictwa lub materiałów wizualnych niedostosowanych do wieku i wrażliwości dzieci w czasie pogadank i zajęć profilaktycznych.
    - 19.11. Publikować wizerunku dziecka bez zgody opiekunów lub gdy ono nie wyraża na to zgody (jeśli wizerunek dziecka stanowi jedynie szczegół całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, impreza publiczna, zgoda opiekunów dziecka nie jest wymagana).
    - 19.12. Podpisywać zdjęć/nagrań informacjami identyfikującymi dziecko z imienia i nazwiska bez zgody opiekunów oraz gdy nie ma takiej konieczności.
    - 19.13. Publikować zdjęć/nagrań, na których dziecko jest rozebrane lub przedstawione w sposób, który może naruszać jego godność.
    - 19.14. Proponować dzieciom alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, jak również używać ich w obecności dzieci.
    - 19.15. Przyjmować pieniędzy ani wartościowych prezentów od dziecka i jego opiekunów, z wyjątkiem drobnych spontanicznych i symbolicznych podarunków, np. o charakterze podziękowania (laurka, kwiaty, książka, czekoladki, itp.).

20. Osoby odpowiedzialne za organizację wydarzeń, spotkań, wyjazdów i rekolekcji powinny wziąć ponadto pod uwagę następujące zasady:
  - 20.1. Należy zadbać o odpowiednią proporcję mężczyzn i kobiet w gronie wychowawców, stosownie do liczby chłopców i dziewcząt w grupie.
  - 20.2. Należy zadbać o to, by ośrodki, w których odbywają się wyjazdy i rekolekcje były bezpieczne, ogrodzone, zamykane, pozbawione możliwości swobodnego dostępu osób z zewnątrz oraz umożliwiały zakwaterowanie i prowadzenie zajęć zgodne ze *Standardami*.
  - 20.3. Dziewczęta zajmują pokoje wyłącznie z dziewczętami, a chłopcy z chłopcami. Należy wprowadzić podział łazienek na damskie i męskie, a jeśli to nie jest możliwe, to określić, w jakich godzinach z natrysków korzystają chłopcy, a w jakich dziewczęta. Przyjmuje się zasadę, że do prywatnych pokoi oraz do łazienek nie powinny wchodzić osoby płci przeciwnej, a kontakty towarzyskie możliwe są w przestrzeni wspólnej (jadalnia, świetlica, podwórko, itp.).
  - 20.4. Należy unikać sytuacji, w których w bezpośredniej bliskości grupy nocują dodatkowe osoby dorosłe spoza diakonii (np. kierowca autokaru, wizytator), a jeśli to konieczne, to należy gości przedstawić dzieciom i wyjaśnić, kim są. Od gości wymaga się przestrzegania *Zasad bezpiecznego kontaktu*.
  - 20.5. Jeśli rejestracja jakiegoś wydarzenia zostanie zlecona osobie zewnętrznej (wynajętemu fotografowi lub kamerzyście), należy poinformować o tym uczestników wydarzenia, zobowiązać osobę/firmę rejestrującą wydarzenie do przestrzegania niniejszych wytycznych oraz przepisów prawa w zakresie ochrony danych osobowych, zobowiązać osobę/firmę rejestrującą wydarzenie do noszenia identyfikatora w czasie trwania wydarzenia.
  - 20.6. *Personelowi* organizacji nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów i osobom nieupoważnionym utrwalania wizerunku dziecka znajdującego się pod jego opieką bez pisemnej zgody opiekuna dziecka. *Personel* organizacji nie kontaktuje przedstawicieli mediów z dziećmi, nie przekazuje mediom kontaktu do opiekunów dzieci i nie wypowiada się w kontakcie z przedstawicielami mediów o sprawie dziecka lub jego opiekuna.

Rozdział V

Wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi

21. Osoby małoletnie przebywające pod opieką wyznaczonych przez Ruch Światło-Życie animatorów, moderatorów i odpowiedzialnych powinny stosować się do ich poleceń oraz przestrzegać regulaminów zaakceptowanych przez ich opiekunów.
22. W szczególności w kontaktach rówieśniczych dzieci powinny przestrzegać następujących zasad:
  - 22.1. Z innymi uczestnikami i członkami personelu komunikujemy się kulturalnie i szczerze.
  - 22.2. Dbamy o wspólne bezpieczeństwo. Wszystkie potencjalnie niebezpieczne incydenty zgłaszamy niezwłocznie osobom dorosłym.
  - 22.3. Stosujemy się do zasad kultury osobistej, higieny osobistej i poszanowania dobra wspólnego.
  - 22.4. Na czas rekolekcji rezygnujemy z używania Internetu i mediów, a z telefonu korzystamy w sposób określony w regulaminie.
  - 22.5. Akceptujemy i stosujemy się do zakazu używania alkoholu, tytoniu (także e-papierosów), narkotyków, napojów energetycznych i innych substancji psychoaktywnych oraz promowania używania ich wobec innych uczestników.

- 22.6. Akceptujemy i stosujemy się do zakazu stosowania przemocy w jakiegokolwiek formie wobec innych uczestników oraz personelu.
23. W przypadku, gdy dochodzi do złamania wyżej opisanych zasad albo personel dowiaduje się lub podejrzewa, że dziecko jest krzywdzone przez inne dziecko, należy podjąć adekwatne działania mające na celu poprawę sytuacji, np.:
- 23.1. rozmowa indywidualna z dzieckiem,
  - 23.2. rozmowa z opiekunami,
  - 23.3. wprowadzenie nowych, konkretnych zasad w grupie lub w relacjach między dziećmi (np. na drodze mediacji),
  - 23.4. sprawdzenie, czy dziecko krzywdzące nie doświadcza krzywdzenia (także w innym miejscu, w innej formie i od innych osób),
  - 23.5. zmianę warunków zewnętrznych (plan dnia, zakwaterowanie, podział grup, dostępność animatora),
  - 23.6. w ostateczności: odmówienie dziecku dalszego pobytu na wyjeździe lub uczestnictwa w spotkaniach do czasu aż otrzyma stosowną pomoc i jego zachowanie nie będzie nikogo krzywdziło.
  - 23.7. Jeśli doszło do popełnienia przestępstwa - zawiadomienie odpowiednich służb.

Rozdział VI

Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet

24. Ruch Światło-Życie nie udostępnia dzieciom urządzeń multimedialnych z dostępem do Internetu.
25. Na rekolekcjach Ruchu Światło-Życie obowiązuje zasada, że urządzenia telekomunikacyjne uczestników są wyłączone, a kontakt telefoniczny z opiekunami jest możliwy w godzinach i w sposób określony w regulaminie wyjazdu.
26. Jeśli kontakt uczestnika z opiekunami ma się odbyć przez telefon organizatora wyjazdu, telefon ten powinien mieć wyłączony transfer danych i być wylogowany z sieci WiFi.

Rozdział VII

Zasady i procedury podejmowania interwencji

27. W przypadku podejrzenia, że życie dziecka jest zagrożone lub grozi mu ciężki uszczerbek na zdrowiu należy niezwłocznie poinformować odpowiednie służby (policja, pogotowie ratunkowe), dzwoniąc pod numer 112 lub 999 (pogotowie). Poinformowania służb dokonuje członek personelu, który pierwszy powziął informację o zagrożeniu i następnie wypełnia *kartę interwencji*.
28. Na potrzeby niniejszego dokumentu przyjęto następujące procedury reagowania w zależności od rodzaju zdarzenia:
- 28.1. popełniono przestępstwo na szkodę dziecka (np. wykorzystanie seksualne, znęcanie się nad dzieckiem),
  - 28.2. doszło do innej formy przemocy, niebędącej przestępstwem (np. krzyk, poniżanie, zaniedbanie),
  - 28.3. obserwuje się niepokojące symptomy i podejrzewa, że dziecko może doświadczać krzywdzenia.
29. W każdej z ww. sytuacji członek personelu, który był świadkiem krzywdzenia, powiernikiem dziecka, które ujawniło krzywdzenie lub obserwuje niepokojące sygnały, sporządza notatkę, w której zapisuje wszystkie fakty, jakimi dysponuje. Sporządzenie notatki pomoże *Zespołowi* właściwie pokierować sprawą, ale także ochroni dziecko przed koniecznością ponownego konfrontowania się z trudnymi zdarzeniami. Dziecko nie

powinno być wypytywane o fakty, które już były ujawnione i niedopuszczalne jest, aby dorosły o nich zapomniał!

30. W każdej z ww. sytuacji ustala się osobę, która jest koordynatorem interwencji. Powinna być to osoba, która czuje się na siłach do podjęcia takiego zadania. Może to być:
  - 30.1. członek personelu, który był świadkiem krzywdzenia, powiernikiem dziecka, które ujawniło krzywdzenie lub obserwuje niepokojące sygnały,
  - 30.2. moderator lub odpowiedzialny świecki w danej wspólnocie lub na danych rekolekcjach,
  - 30.3. członek *Zespołu*.
31. Niezależnie od tego, kto zostaje wyznaczony na koordynatora interwencji, zgłasza on jej rozpoczęcie *Zespołowi* oraz otrzymuje od *Zespołu* niezbędne wsparcie i pomoc.
32. Koordynator interwencji prowadzi *kartę interwencji* stanowiącą załącznik nr 2 do *Standardów*.
33. W przypadku, gdy personel obserwuje niepokojące symptomy i podejrzewa, że dziecko może doświadczać krzywdzenia należy wybrać adekwatne działania z poniższego katalogu:
  - 33.1. Rozważyć wzmożoną ale dyskretną obserwację dziecka przez personel w celu weryfikacji podejrzeń i zebrania faktów, np. siniaki, ubiór nieadekwatny do pogody, przebywanie poza domem bez nadzoru osoby dorosłej.
  - 33.2. Podjąć rozmowę indywidualną z dzieckiem w celu weryfikacji podejrzeń, w obecności świadka.
  - 33.3. Rozważyć rozmowę z opiekunem dziecka, którego NIE podejrzewamy o krzywdzenie, na temat naszych obaw.
  - 33.4. Zapewnić dziecko i/lub opiekunów, że osoby doświadczające krzywdzenia mogą liczyć na naszą pomoc i nie są winne sytuacji, w jakiej się znalazły.
  - 33.5. Ocenić, czy podejrzenie krzywdzenia dziecka jest prawdopodobne oraz czy mamy do czynienia z podejrzeniem popełnienia przestępstwa czy też nie. Następnie działamy wg procedur opisanych w pkt. 32 lub 33. UWAGA! W tego typu sytuacjach nie jest wymagana PEWNOŚĆ personelu, co do sytuacji, ale tylko prawdopodobne PODEJRZENIE krzywdzenia.
34. W przypadku, gdy doszło do formy krzywdzenia, niebędącej przestępstwem:
  - 34.1. *Koordynator* interwencji przeprowadza rozmowę z dzieckiem i innymi osobami mającymi lub mogącymi mieć wiedzę o zdarzeniu i o sytuacji osobistej (rodzinnej, zdrowotnej) dziecka, w szczególności jego opiekunami. W zależności od sytuacji, do udziału w tej rozmowie można zaprosić także inną osobę znaną dziecku lub rodzicom, o ile może to być pomocne. Ustalenia są spisywane na karcie interwencji.
  - 34.2. *Koordynator* przekazuje dziecku i opiekunowi informacje o telefonach zaufania, ośrodkach interwencji kryzysowej, instytucjach świadczących pomoc psychologiczną i/lub inne potrzebne kontakty. O dostęp do tych danych i ich aktualizację dba *Zespół*. Powinny być one łatwo dostępne dla całego personelu organizacji, np. na stronie internetowej.
  - 34.3. W zależności od powagi sytuacji *koordynator* informuje opiekunów o obowiązku zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia dziecka do odpowiedniej instytucji (prokuratura/policja, sąd rodzinny, lub najbliższy ośrodek pomocy społecznej).
  - 34.4. W przypadku, gdy z przeprowadzonych ustaleń wynika, że opiekun dziecka zaniedbuje jego potrzeby psychofizyczne, rodzina jest niewydolna wychowawczo lub rodzina stosuje przemoc wobec dziecka, *koordynator* lub *Zespół* informuje właściwy ośrodek pomocy społecznej o potrzebie pomocy rodzinie i/lub konieczności wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty”, oraz Sąd Rodzinny.

- 34.5. W przypadku, gdy z rozmowy z opiekunami wynika, że nie są oni zainteresowani pomocą dziecka, ignorują zdarzenie lub w inny sposób działają na szkodę dziecka, albo w innych uzasadnionych przypadkach *koordynator* lub *Zespół* sporządza wnioski o wgląd w sytuację rodziny, który kieruje do właściwego sądu rodzinnego.
35. W sytuacji, gdy popełniono przestępstwo na szkodę dziecka:
- 35.1. *Koordinatorka* informuje opiekuna/opiekunów o zdarzeniu i obowiązku zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia dziecka, a także ustala z opiekunem/opiekunami sposób postępowania wobec dziecka (czy pozostaje na wyjeździe czy zostanie odebrane? kto, kiedy i o czym poinformuje dziecko?). UWAGA! Jeśli osoby podejrzewane o przestępstwo na szkodę dziecka to jego opiekunowie, należy pominąć ten krok i przejść do punktu 35.2. i postępować zgodnie ze wskazówkami przedstawicieli organów ścigania.
- 35.2. *Koordinatorka* sporządza zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa i przekazuje je do właściwej miejscowo policji lub prokuratury.
- 35.3. *Koordinatorka* dokłada starań, aby dziecko, które doświadczyło krzywdzenia: czuło się bezpiecznie; zostało poinformowane o tym, co się dzieje w stopniu i w sposób adekwatny do jego wieku i potrzeb; usłyszało, że ujawnienie krzywdzenia było właściwą decyzją oraz że nie jest winne temu, co się stało.
- 35.4. *Koordinatorka* przekazuje dziecku i opiekunowi informacje o telefonach zaufania, ośrodkach interwencji kryzysowej, instytucjach świadczących pomoc psychologiczną i/lub inne potrzebne kontakty. O dostęp do tych danych i ich aktualizację dba *Zespół*. Powinny być one łatwo dostępne dla całego personelu organizacji, np. na stronie internetowej.
36. W przypadku, gdy istnieje uzasadnione podejrzenie, że dochodzi do krzywdzenia dziecka przez członka personelu organizacji, wówczas osoba ta zostaje odsunięta od wszelkich form kontaktu z dziećmi (nie tylko dzieckiem pokrzywdzonym) do czasu wyjaśnienia sprawy. W sytuacji, gdy naruszenie dobra dziecka zostało potwierdzone i jest znaczne, należy rozważyć odsunięcie tej osoby od pracy z dziećmi i młodzieżą lub zarekomendować takie rozwiązanie zwierzchnikom tej osoby. Postępowanie to powinno być zgodne z aktualnym prawem kościelnym i państwowym.
37. *Koordinatorka* interwencji prowadzi *kartę interwencji*, którą po zakończeniu sprawy przekazuje *Zespołowi*. Kartę załącza się do rejestru interwencji prowadzonego przez organizację.
38. Szczegółowe zasady prowadzenia rozmów z osobami doświadczającymi przemocy, omówienie przepisów prawa oraz dostępnych w Polsce form pomocy znajduje się w materiale szkoleniowym, o którym mowa w pkt. 13.6.